

Gnejs & guld

Stora torget är Barkarbystadens nya centrala och offentliga finrum. Torghandel, evenemang och serveringar knyter samman den nya stadsdel som växer fram på platsen där det gamla flygfältet en gång låg.

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO BO GYLLANDER

Gestaltningen bygger på ett enkelt koncept med tre komponenter: en omöblerad torgyta, en lummig tråddunge och träbänkar som ramar in delarna. Komponenterna har förfinats genom noggrann detaljering och medvetna materialval.

Inspirationen är bland annat hämtad från den italienska piazzan, berättar Hanna Linde, landskapsarkitekt på White arkitekter i Uppsala som även varit projektets generalkonsult.

– Man kan likna ramen med en tavelram. Torgytan är den omålade duken där motivet hela tiden förändras.

Det kommer att vara mycket rörelse kring torget. Längs den västra delen av torget sträcker sig Barkabyvägen, där kollektivtrafiken stannar upp vid ett par hållplatser längs vägmittens allé.

– De flesta boende och besökare kommer till torget från den här sidan, säger Stefan Rummel, landskapsarkitekt vid White.

FÖR TORGYTANS GESTALTNING valdes Bårarps gnejs, lagd i romerskt förband som gör det möjligt att jobba med olika format utan att betona någon riktning.

– Gnejsen har en intressant struktur och marmorering som gör att torgytan hävdar sig tydligt mot omgivande markbeläggningar. Stenens varierande uttryck gör att varje platta är unik, som tillsammans bildar ett intressant pussel.

Det enda objektet på den omöblerade torgytan är en skulpturgrupp av Fredrik Wretman. Den är placerad på en tunn vattenspegel.

Stefan Rummel beskriver ett omfattande arbete med att hitta en sten som skulle ge torget dess rätta karaktär. Bland annat kontaktades stenprofessorn Kurt Johansson för att vässa specifikationerna.

– Vi hittade få referensobjekt och ville verkligen försäkra oss om rätt tekniska egenskaper och utseenden.

Tester med stenprover från Emmaboda Granit gjordes på plats.

– Stenen ska stå i kontrast till omgivande betong och asfalt, men när vi bara såg stenen blev lite osäkra på hur den röda tonen skulle slå igenom. Därför var det viktigt att vi först fick några prov-

FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

Projekt: Stora torget, Barkarbystaden.

Arkitekter: Stefan Rummel, ansvarig landskapsarkitekt, Hanna Linde, Jens Modin, Sam Keshavarz, Martin Ehn Hillberg, Asbjörn Morsing och Emma Butler.

Byggherre: Järfälla kommun.

Stenleverantör: Emmaboda Granit.

Stenentreprenörer: Sveab, Permit.

Konstnär: Fredrik Wretman.

plattor på plats, så att vi kunde konstatera att nyanserna inte skulle bli för starka.

Skiftningar i väderleken och årstidernas växlingar förstärker och förändrar stenens utseende.

– Bårarpsgnejsen är ganska vild och kommer mest till sin rätt en dag när ytan är lite fuktig, som efter ett regn i oktober, säger Stefan Rummel.

FUKT OCH VATTEN ÄR en återkommande symbolik på torget. Fredrik Wretmans skulpturgrupp, med namnet *Dogfight*, föreställer drakar. Deras guldskimrande figurer inte bara speglas i den tunna vattenfilmen, de sprutar även slumpmässigt ut ångor från dysor.

Draktemat återkommer i torgets tråddunge.

– Vi har placerat några drakgägg i dungen, även äggen är tillverkade i gnejs. Både skulpturgruppen och äggen är lekfulla inslag på torget. Man får en chans att komma materialet riktigt nära, säger Hanna Linde.

Även tidpunkten på dygnet påverkar hur torget uppfattas. Bänkarna längs ramen har inbyggda strålkastare som släpper ut ljus mellan spjälorna. När mörkret faller belyses golvytan på ett sätt som förtydligar idén om ramen som torgets grundkoncept.

– Ljusstrålarna bildar ett mönster över torgytan som bli allt tydligare i takt med att mörkret sänker sig, säger Hanna Linde. ■

◀ Bänkarna längs ramen har inbyggda strålkastare som släpper ut ljus mellan spjälorna.

Även drakgäggen är tillverkade i gnejs.

”Bårarpsgnejsen är ganska vild och kommer mest till sin rätt en dag när ytan är lite fuktig, som efter ett regn i oktober.”

FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM